

WSTĘP

W dniach 27–28 kwietnia 2012 r. odbyła się w Łodzi międzynarodowa konferencja naukowa *Glottodydaktyka – media – komunikacja. Kształtowanie kompetencji komunikacyjnej*, zorganizowana przez Katedrę Lingwistyki Stosowanej i Kulturowej Uniwersytetu Łódzkiego.

Pojęcie kompetencji komunikacyjnej, które stało się tematem konferencji, należy do podstawowych terminów lingwistyki stosowanej, a zagadnienia z nim związane są kluczowe zarówno dla uczących się języka jako obcego, jak i rodzimych użytkowników. Istotność podjętego tematu wynika z konieczności kompleksowego podejścia do językowego funkcjonowania człowieka w sytuacjach społecznych. Złożoność procesów komunikowania oraz ich szerokie rozumienie coraz częściej skłaniają językoznawców do uwzględniania uwarunkowań społecznych i kulturowych w badaniu zjawisk językowych. Na tym tle teoria kompetencji komunikacyjnej okazuje się szczególnie przydatna, gdyż stanowi sferę pośredniczącą między strukturą systemu językowego a sytuacją użycia języka, między normą językową a jednostkową realizacją aktu komunikacji, między tym, co w języku możliwe, a tym, co społecznie i kulturowo akceptowane i stosowane.

Podstawowym celem konferencji była zatem prezentacja aktualnych zagadnień związanych z nabywaniem i doskonaleniem kompetencji komunikacyjnej na różnych poziomach językowego funkcjonowania użytkowników. Materiał analiz stanowiły teksty wykorzystywane w glottodydaktyce, w tym teksty medialne. Szczególne wśród nich miejsce zajmują przekazy na temat Łodzi, które zachęcają do poznania miasta i poszerzają wiedzę o regionie. Uczestnikami konferencji byli polscy i zagraniczni badacze, którzy mają przygotowanie teoretyczne oraz zdobyli doświadczenie w prowadzeniu zajęć lektoratowych z języka polskiego jako obcego (jpjo) w uczelniach na całym świecie. Niezwykle inspirujące były również wystąpienia doktorantów i początkujących lektorów.

Autorzy artykułów podjęli refleksję nad zagadnieniami teoretycznymi, które pogłębiły rozumienie przedmiotu badań glottodydaktyki i tym samym przyczyniły się do zwiększenia efektywności nauczania. Tematem rozważań stała się rola polskiej przestrzeni socjosemantycznej w przyswajaniu języka i poznawaniu kultury. Badacze postulowali opracowanie nowej definicji języka, która uwzględniłaby aspekty filozoficzne, kulturowe, antropologiczne, etnograficzne oraz zgłaszali propozycje doprecyzowania i uszczegółowienia pojęcia kompetencji na różnych poziomach językowego funkcjonowania.

W rozdziale poświęconym kształtowaniu kompetencji w zakresie leksyki i frazeologii zwrócono uwagę na to, że jej deficyt nie tyle utrudnia, ile uniemożliwia porozumienie. Stąd ważne okazuje się opracowanie minimum leksykalnego i frazeologicznego na różnych poziomach zaawansowania. Z perspektywy glottodydaktycznej należy uwzględnić interferencje językowe, a także brak prostej ekwiwalencji leksykalnej pomiędzy różnymi systemami słownictwa. Te zjawiska powinny znaleźć odzwierciedlenie w metodyce nauczania (np. opracowaniu homonimii międzyjęzykowej, czyli tzw. aproksymatów).

Kształcenie kompetencji komunikacyjnej oznacza także przyswajanie konwencji stylowych i poznawanie odmian języka, co stało się myślą przewodnią artykułów kolejnego rozdziału. Zróżnicowanie języka wiąże się z analizą tekstów scharakteryzowanych ze względu na dziedzinę występowania, np. tekstów medialnych, politycznych, ekonomicznych, artystycznych. Uwzględnienie społeczno-kulturowych uwarunkowań tekstów skłoniło badaczy do wnikliwych rozważań dotyczących kompetencji generycznej i dyskursywnej. Autorzy artykułów zainteresowali się różnicami w realizacji aktów mowy i gatunków w różnych językach oraz przeobrażeniami i percepcją gatunków medialnych.

Kształtowanie kompetencji kulturowej i związane z nią interferencje to temat, który zainspirował kolejną grupę uczonych. Przedmiotem rozważań stał się stereotyp językowy Polaka, Polski i języka polskiego. Specyficznym elementem kultury okazał się językowy wzorzec grzeczności, który stał się podstawą badań komparatystycznych. Porównywanie języków i kultur w glottodydaktyce to punkt wyjścia do analizy transferu, bilingwizmu, interferencji językowych i kulturowych. Badacze zanalizowali te zjawiska na przykładzie języka słoweńskiego, czeskiego, niemieckiego i ukraińskiego.

Wiele konkretnych rozwiązań metodycznych odnajdzie Czytelnik w rozdziale poświęconym organizacji procesu dydaktycznego. Zawarte w nim propozycje dotyczą wykorzystania gier, autorskich programów i oryginalnych materiałów dydaktycznych. Tom zamykają recenzje ważnych pozycji w dziedzinie nauczania języka jako drugiego.

Wydanie niniejszego tomu, będącego pokłosiem konferencji *Glottodydaktyka – media – komunikacja*, było możliwe dzięki wsparciu finansowemu Urzędu Miasta Łodzi, Władz Dziekańskich Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Łódzkiego oraz Biura Uznawalności Wykształcenia i Współpracy Międzynarodowej, którym składamy serdeczne podziękowania.

Organizatorzy konferencji